

Täysistunto

Maanantai 14.12.2015 klo 12.01—0.39

8. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi lapsilisälain ja elatustukilain 4 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 70/2015 vp

Valiokunnan mietintö StVM 12/2015 vp

Toinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 8. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Keskustelu

23.19 **Anneli Kiljunen sd:** Arvoisa herra puhemies! Esitys heikentää pienituloisten perheiden arkea ja eriarvoistaa lapsia. Tämä on suora linja hallituksen muihin lapsiperheisiin kohdistuviin palveluihin ja lakiesityksiin. Tämän lakiesityksen asiantuntija-arvioiden mukaan lapsilisäindeksin poistaminen heikentää lapsiperheiden toimeentuloa ja siten vaarantaa lasten oikeuksien toteutumisen erityisesti pienituloisten, monilapsisten ja pienten lasten perheiden sekä yksinhuoltajaperheiden kohdalla. Yhdessä hallituksen tekemien muiden pienituloisiin ja haavoittuvassa asemassa oleviin ihmisiin ja perheisiin kohdistuvien leikkausten kanssa se syventää vanhempien taloudelliseen asemaan perustuvaa lasten eriarvoisuutta.

Sosiaaliturvalla on merkittävä rooli etenkin pikkulapsiperheiden arjessa, ja käytettävissä olevien tulojen niukkuus vaikuttaa monella tavalla lasten päivittäiseen elämään ja mahdollisuuksiin kuulua ryhmään. Eri tutkimusten mukaan lasten ja nuorten hyvinvointi eriytyy voimakkaasti vanhempien koulutuksen, sosioekonomisen aseman, taloudellisen tilanteen mukaan. Perheen varattomuus kaventaa lapsen mahdollisuuksia osallistua elinpiirinsä tavanomaisiin toimintoihin ja valintoihin ja johtaa ulkopuolisuuden kokemuksiin. Köyhyys myös rajoittaa lasten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia niin koulussa, harrastuksissa kuin myös lähiympäristössä.

Perheisiin kohdistuu tällä hetkellä samanaikaisesti useita eri toimia, säästöjä ja palvelu-
heikennyksiä, joiden vaikutusarviointi on jäänyt täysin tekemättä. Tästä syystä esitämme, että hallitus tekee kokonaisarvioinnin lapsiperheisiin kohdistuvien säästöpäätösten vaikutuksista. Hallituksen ei tule ennen tätä arviointia tehdä pysyviä muutoksia lapsiperheiden etuuksiin. Tästä syystä esitämme, että hallitus luopuu aikeistaan poistaa lapsilisä indeksistä sekä estääkseen negatiivisen indeksitarkistuksen vuonna 2016 jäädyttää indeksin aiemalle tasolle ensi vuodeksi.

Edellytämme myös, että hallitus tekee esimerkiksi osana lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelman kärkihanketta laajemman suunnitelman siitä, miten lapsiperheiden asemaa voidaan kokonaisvaltaisesti parantaa työn ja perhe-elämän yhteensovittamista paran-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 81/2015 vp

tamalla, vanhempien työllisyyttä vahvistamalla sekä sosiaaliturvan etuuksia ja palveluita kehittämällä. Tässä yhteydessä tulisi esimerkiksi arvioida lapsilisäjärjestelmän rakenteellinen kehittäminen sekä mahdollisuus korottaa vähimmäismääräiset vanhempainpäivärahat työmarkkinatuen tasolle.

Arvoisa herra puhemies! Tästä syystä teen lausumaehdotuksen: "Eduskunta edellyttää, että hallitus tekee kokonaisarvioinnin lapsiperheisiin kohdistuvien politiikkatoimiensa vaikutuksista sekä valmistelee suunnitelman siitä, miten lapsiperheiden asemaa voidaan kokonaisvaltaisesti parantaa työn ja perhe-elämän yhteensovittamista parantamalla, vanhempien työllisyyttä vahvistamalla sekä sosiaaliturvan etuuksia ja palveluita kehittämällä."

23.23 Kristiina Salonen sd: Arvoisa puhemies! Kannatan tätä edustaja Kiljusen tekemää esitystä.

23.23 Antero Laukkanen kd (nopeatahtinen puheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tässä on jälleen yksi säästölaki, jolla arvioidaan syntyvän merkittäviä säästöjä, mutta jälleen sieltä kaikista huolestuttavimmasta osasta eli lapsiperheiltä. Pitkällä juoksulla tämä indeksisidonnaisuuden poistaminen tarkoittaa sitä, että kun jossakin vaiheessa jälleen Suomen kansantalous nousee, niin kuin hallitus itsekin uskoo, näillä lapsiperheillä se ei tarkoita minkäänlaista korotusta heidän arkeensa ja elämäänsä.

Kannatamme myös tätä lausumaehdotusta.

23.24 Sari Tanus kd: Arvoisa puhemies! Lapsilisät ovat merkittävä apu erityisesti pienituloisissa monilapsisissa perheissä. Ja lyhykäisyydessään sanottakoon: itse toivoisin — tätä indeksin poistoa tai lisäystä tai jäädytystä, tavallaan tätä vatkasta, ilmeisesti on ollut edellisillä kausilla suuntaan ja toiseen — että voisiko tästä jatkossa olla sellainen päätelmä, että silloin kun indeksi on niin sanotusti positiivinen, se huomioidaan, ja silloin kun se olisi negatiivisen puolella, se olisi jäädytettynä. Kaiken kaikkiaan lyhykäisyydessään sanottuna tässä vaiheessa: myös minä kannatan edustaja Kiljusen tekemää lausumaehdotusta, ja toivoisin, että lapsilisät olisivat sillä tavalla merkittävä osa suomalaista yhteiskuntaa, että positiivisessa indeksivaiheessa niitä korotettaisiin ja automaattisesti miinusmerkkisissä tilanteissa ne jäädytettäisiin.

23.25 Outi Alanko-Kahiluoto vihr: Arvoisa puhemies! Myös minä kannatan edustaja Kiljusen tekemää lausumaehdotusta.

Haluan sanoa lyhyesti vain sen, että paitsi, että hallituksen pitäisi arvioida nämä lapsiperheisiin kohdistuvat leikkaukset, myös ylipäättänsä yhteiskunnan heikompiin kohdistuvat leikkaukset pitäisi arvioida, koska — kuten me sosiaali- ja terveystieteiden valtiokunnan jäsenet hyvin tiedämme — kun teemme lausuntoja ja mietintöjä hallituksen eri esityksiin, niin liki jokaisen kohdalla me joudumme kirjoittamaan ylös sen tosiasian, että hallituksen toimenpiteet kasvattavat toimeentulotuen tarvitsijoiden määrää. Yksikään köyhyyspoliittinen asiantuntija tässä valtakunnassa ei kannata sellaista politiikkaa, että nimenomaan toimeentulotuen tarvetta kasvatetaan. Se on surkeinta sosiaalipolitiikkaa, se on surkeinta köyhyyspolitiikkaa, mitä voi tehdä.

23.26 Marisanna Jarva kesk: Arvoisa puhemies! Tässä lapsilisäkeskustelussa on hyvä muistaa se, että lapsilisä ei olisi noussut joka tapauksessa ainakaan tulevana vuonna ja luul-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 81/2015 vp

tavasti ei myöskään tulevina vuosina, koska kansaneläkeindeksi on miinusmerkkinen. Se, että lapsilisää leikattiin rajusti viime kaudella, tuskin on unohtunut, mutta nyt lapsilisä pysyy edes samalla tasolla seuraavana vuonna. Tämä lapsiperheisiin kohdistuvien päätösten kokonaisarviointi on sinänsä kannatettavaa. Ei pitäisi puhua pelkästään leikkausten tuomista vaikutuksista vaan nimenomaan myös niistä hyvistä asioista, mitä hallitus tekee lapsiperheisiin liittyen, erityisesti pieni- ja keskituloisten osalta, joitten verotusta tullaan keventämään. (Anneli Kiljusen välihuuto — Outi Alanko-Kahiluodon välihuuto) — Verotusta tullaan keventämään.

23.27 Antero Laukkanen kd: Arvoisa herra puhemies! Juuri tästä halusin vielä sanoa, että tässä on nyt erikoinen tilanne, kun ajetaan toimeentulotuen piiriin lapsiperheet, jotka eivät siellä aikaisemmin ole olleet. Tämä on niin huolestuttava suuntaus, että tällaista kehityskulkua ei pitäisi olla itse luomassa. Silloin aikanaan, kun Espoon kaupungin vuokratuloyhtiössä päätettiin korottaa vuokria, perusteluna ja oikeutuksena käytettiin sitä, että no, voivathan he sitten hakea toimeentulotuesta sen puuttuvan osan, ja valtava ryhmä ihmisiä ajettiin toimeentulotuen piiriin. Tällainen ei voi olla kestävä sosiaalipolitiikkaa, vaan pitäisi valita ihan toisenlainen tie. Minä en kyllä ymmärrä, kuka ihme näitä suunnittelee ja kehittää siellä, kun nämä johtavat ihan ojasta allikkoon, toisesta taskusta otetaan ja pakotetaan toiselle taskulle, mikä on sitten taas äärimmäisen nöyryyttävää, mennä näihin erilaisiin toimistoihin hakemaan näitä tukia.

23.28 Krista Kiuru sd: Arvoisa puhemies! En jatka enempää tämän asian käsittelyä, mutta se on kyllä todettava, kun en ole päässyt tänään osallistumaan aikaisemmin näihin esityksiin, joita hallitus on pöytään tuonut, että kyllä tämä on todella iso kysymys, miten esimerkiksi lapsiperheiden toimeentulosta tänä vaikeana aikana välitetään. Tässä on hyvä esimerkki siitä, että kun tehdään todella huonoa politiikkaa, niin tältä se sitten näyttää.

23.28 Marisanna Jarva kesk: Arvoisa puhemies! Edustaja Kiuru voisi vielä kerrata, miten viime kaudella perusteltiin tätä merkittävää lapsilisäleikkausta.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Edustaja Kiuru ilmeisesti haluaa vastata, kuinka oikein on.

23.29 Krista Kiuru sd: Arvoisa puhemies! Nyt kun oikein päästään debattiin tässä illan kuluessa, niin kyllä tietenkin sitä hallituksen politiikkaa on hyvä verrata siihen, mitä tehdään tällä hallituskaudella. Me olemme täällä ennenkin puhuneet siitä, että silloin kun on tehty vaikeita päätöksiä, ollaan oltu valmiita tasapainottamaan tulonjakovaikutuksia, ja silloin me teimme vähennyksen korvaamaan sitä leikkausta. Ja tässä me nyt taas olemme katsoomassa tämän hallituksen tekemää politiikkaa, jossa minkäänlaisia vaikutuksia ei arvioida, ei tulonjakovaikutuksia missään tapauksessa oteta huomioon ja tehdään sellaista politiikkaa, joka kertoo siitä, että ei haluta pitää huolta, pärjäävätkö lapsiperheet tässä ajassa. (Välihuuto) — Niin, vähennys vielä otetaan pois, kiitos teille.

23.30 Marisanna Jarva kesk: Arvoisa puhemies! Näihin lapsiperheiden tulotilanteeseen ja verotukseen ja muihin kuluihin liittyen: Nimenomaan tämä hallitus haluaa helpottaa näiden tilannetta aamu- ja iltapäivätoiminnassa ja sitten tulevissa päivähoitomaksuissa. Kyllä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 81/2015 vp

linja on se, että nimenomaan helpotetaan niitten pienituloisten perheitten mahdollisuutta niihin palveluihin (Hälinää) — tähän on ihan fakta — ja pieni- ja keskituloisten verotustahan tullaan myös keventämään. Kyllähän nämäkin sitten otetaan mukaan tähän lapsivaikutusten arviointiin. Eikö näin?

23.30 Krista Kiuru sd: Arvoisa puhemies! En voinut olla kuulematta yhtä pientä sanaa, ja se oli, kuulkaa, nämä päivähoitomaksut. Siis minä sanon, että tämä hallitus on todellisessa lirissä. En tiedä, kuuluuko se sellaiseen kielenkäyttöön, että eduskunnassa näin voi sanoa, mutta kyllä nyt ollaan todellisessa pinteessä siksi, että minä jaksan uskoa, että tämä hallituksen päivähoitouudistus, jonka he aikovat viedä maksupolitiikan suhteen läpi, on mahdollon toteuttaa. Se on mahdollon toteuttaa sen takia, että on haukattu niin iso säästötavoite, että kun suomalaiset keskituloiset perheet ovat jo niin sanotussa suurimmassa maksuluokassa hyvin nopeasti, niin tämä hallitus tavoittelee sellaista päivähoitomaksujen korotusta, jota ei voi enää keskituloinen ihminen kyllä niellä. Minä en ymmärrä, vaikka olettekin tällainen perusporvarihallitus, miten kansalaisilta voisi saada hyväksynnän näiden päivähoitomaksujen korottamiselle, minkä tämä hallitus aikoo tehdä. En jaksaa uskoa, ei mitään menestystä tule sille uudistukselle. Minä pidän sitä todella moitittavana — niin kuin myös siitä, että ilta- ja aamupäiväkerhojen maksuja nostetaan niin käsittämättömän suurella tavalla. Perhepolitiikkaa tämä ei ole, tuli perheministeri tai ei. Sitä en ymmärrä, miksi tällaisia arvovalintoja tehdään näiden ihmisten osalta, joihin kohdistuu nyt monenlaisia erilaisia säästöjä, ja näitä säästöjä ei ole lapsiperheiden tulonjakovaikutusten osalta käyty kunnolla läpi. Se on sääli, että tällaisen aikana meillä ei ole varaa hoitaa tätä tulevaisuuden parasta kasvualustaa.

23.32 Marisanna Jarva kesk: Arvoisa puhemies! En voi sille mitään, jos edellinen hallitus ei kyennyt tällaista mallia luomaan, mutta toivon, että oppositioltakin tulee sille tukea, että voimme esimerkiksi nollamaksuluokan luoda ja sitten isotuloiset osallistuvat osaltaan (Anneli Kiljusen välihuuto) näitten maksujen hoitamiseen jatkossa enemmän. Jos tuette tätä mallia, niin hieno asia.

23.32 Krista Kiuru sd: Arvoisa puhemies! Se keskustelu ei vielä päättynyt, koska me pelkäämme sitä, että tämä hallitus tulee poistamaan nollamaksuluokan. Se on kova juttu, jos näin tulette tekemään, varsinkin sen takia, että sillä päivähoitosäästötavoitteella, jonka tämä hallitus on asettanut, ei tulla saamaan tasapainoista päivähoitomaksuesitystä aikaiseksi. Olen siitä syvästi huolissani, osaatteko te jo ennakoida, ettemme me joudu taas vaikeuksiin. Se on minusta tärkeää, että samoille lapsiperheille ei voi kohdistua näin valtavia säästötaakkoja kuin tässä on nyt suunniteltu, varsinkin kun tämä päivähoitomaksujen muutos on vasta tulossa.

23.33 Marisanna Jarva kesk: Arvoisa puhemies! Ilo kuulla, että olemme opposition kanssa samoilla linjoilla siitä, että nollamaksuluokka on tärkeä jatkossakin ja että isotuloiset osallistuvat enemmän näihin talkoisiin, niin että pienituloiset perheet saavat palvelunsa jatkossakin.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.